

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Jurisprudența română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție Secțiuni-Unite.* — Succesiune. — Cotitate disponibilă. — Rezervă. — Calcul. — (Petre Iliescu cu Florica Capră).
Inalta Curte de Casație și Justiție S. III-a. — Acțiune cambială. — Părât chemat în calitate de girant. — Aval. — Acțiune din nou în justiție. — (C. Ionescu cu Ana Paviliu).
Curtea de Apel din București S. III-a. — Mine. — Instalare de sonde. — (Societatea Română Americană cu Statul Român).
Tribunalul Cernăuși S. II-a. — Bucovina. — Conflict interprovincial. — Statul Personal. — Separație de pat și masă.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența de la 21 Iunie 1934

Președinția D-lui D. Volanschi, Prim-Președinte
Petre D. Iliescu cu Florica Capră

SUCCESIUNE. — COTITATE DISPONIBILĂ. — REZERVĂ. — CALCUL. — DONAȚIUNI CU SARCINIL. — Art. 849 c. civil.

Atunci când defunctul a făcut donațiuni cu sarcini legiuitorul nu a prevăzut prin art. 849 c. civil și nici prin alt text, dacă bunul transmis prin actul de donațiune trebuie adus la calcularea fictivă arătată de acest articol în totalitatea lui brută sau dacă trebuie în prealabil dedusă sarcină și să se supună apoi calculărei prescrisă de art. 849 numai ceace ar constitui donațiunea pură, efectivă, rămasă în urma acestei deducțiuni; astfel că față de scopul urmărit de legiuitor, care, pentru ca să asigure în contra donatorului intangibilitatea rezervei moștenitorilor, a voit fără restricție să se facă o complectă abstracție de transmisiunile de bunuri consimțite de defunct prin actele de donațiune, urmează a se decide ca bunurile ce au format obiectul acestor acte, trebuiesc integrate patrimoniului succesoral fictiv, în totalitatea lor, cu starea din momentul donațiunii și cu valoarea din acela al morții donatorului, trecându-se sarcinile existente la data donațiunii între datoriiile succesiunii.

No. 22. — Respins motivul IV de casare și în consecință recursul făcut de către Petre D. Iliescu în contra deciziunii

civile cu No. 81/933 a Curții de Apel din București S. IV în proces cu Florica Capră.

S'au ascultat D-nii avocați N. Stănescu și Traian Alexandrescu pentru recurent și N. Petrescu pentru intimați. D-l Procuror General C. Viforeanu în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra motivului IV de casare din recursul făcut de către Petre D. Iliescu în contra deciziunii civile a Curții de Apel București Secția IV-a No. 81/933 și a jurnalului No. 8017/932, motiv trimis în judecata Secțiunilor Unite prin jurnalul No. al Secției I-a a Inaltei Curți.

Având în vedere deciziunea și jurnalul atacate cu recurs, în măsura în care interesează în soluționarea motivului IV de casare și din care rezultă: În 1914, prin 7 acte de donațiune, autentice, proprietarul N. Capră își împarte averea sa, consistând din mai multe moșii, între cei 5 copii și cei 2 gineri ai săi. Intimatei Florica Iliescu și soțului ei de atunci, Petre Iliescu, recurentul de azi, le-a donat moșia Zimnicea-Fisteanca în indiviziune, în părți egale, prin două acte. În fiecare din aceste două acte se prevede că, din sarcinile cari grevează moșia se pune îndatorire donatarului să plătească suma de 2.277.000 lei, adică câte jumătate din datoriiile către societatea Creditul Funciar și Societatea Dacia-România și că valoarea jumătății din moșia arătată este de 2.400.000 lei, iar sarcinile corespunzătoare de lei 2.277.000 și că rămâne că valoarea fiecărei din donațiuni este de 123.000 lei. În actul de donațiune către Petre Iliescu s'a mai prevăzut: că donațiunea se face cu condițiunea expresă că, în caz că bunurile dăruite Florică Iliescu nu completează rezerva ei legală, atunci complinirea să se facă din partea dăruită lui Petre Iliescu. Pentru sine, N. Capră și a oprit moșia Sovărești-Adămești.

Murind în 1919, N. Capră, intervine între moștenitori mai multe acte, între cari un act autentic, prin care și au împărțit între ei moșia Sovărești-Adămești, din care Florica Iliescu, cu autorizația soțului său ia 77 ha. și 50 arii; între timp soții Iliescu vând Societății „Firul” o parte din moșia donată lor, iar în urma exproprierii, se lasă fiecăruia din soți câte 300 ha.; Teren cultivabil, expropriindu se restul de peste 1.300 ha. după acestea, în 1930, Florica Iliescu a intentat în

contra soțului său acțiune în anularea actului de donațiune din 1914, cerând să fie obligat să-i restituie în natură partea neexpropriată din moșia Zimnicea-Fisteica, ce a fost atribuită lui, să-i plătească 350.000 lei, jumătate din prețul vânzării către Soc. „Firul” și să-i restituie renta de expropriere până la complectarea rezervei. Tribunalul Teleorman Secția I-a, prin sentința No. 34/931, a respins acțiunea ca nefondată. Pentru a da această soluțiune, Tribunalul stabilește că donațiunea din 1914 către Petre Iliescu are caracterul unei donațiuni cu sarcini, a cărei valoare reală rezultată după scăderea sarcinilor, este de 123.000 lei; că, întrucât, însă, ea poartă asupra unei moșii, iar nu asupra unei sume de bani, pretențiunile soției au a fi exercitate asupra cotei de moșie ce revine sumei de 123.000 lei, calculată conform art. 849 c. civ. după starea din momentul donațiunii și după valoarea din momentul deschiderii succesiunii, ceea ce reprezintă, zice Tribunalul, 163 ha.; procedând, apoi la stabilirea cotei disponibile și a rezervei prin calcularea prevăzută de art. 849 c. civ., Tribunalul arată că trebuie să reconstituie patrimoniul lui de cujus din momentul morții sale, așa cum ar fi fost dacă nu ar fi făcut liberalități, trecând cele șapte donații la calcul numai cu valoarea diferenței rămase după deducerea sarcinilor, valoare care pentru toate donațiunile se ridică la lei 2.900.550, în care donația făcută lui Petre Iliescu intră cu suma de 285.250 lei, adică prețul celor 163 ha. calculate la 1750 lei hectarul, după data morții lui de cujus. La suma de 2.900.550, Tribunalul adaugă suma de 5.578.000 lei, valoarea moșiei Adămești-Sovărești, obținând un total de 8.478.550 lei, din care scăzând datoriile acestei din urmă moșii, rămâne suma de 6.394.905 lei, din care o pătrime, adică lei 1.598.726 este cotitatea disponibilă, iar rezerva pentru cei 5 moștenitori este în total 4.796.179 lei, din care rezerva reclamantului este 959.235 lei. Calculând, apoi, Tribunalul ceea ce a primit reclamanta, trece 285.250 lei în virtutea actului de donație din 1914, lei 184.000 valoarea celor 77 ha. din moșia Adămești-Sovărești, alți 481.900 lei rentă de expropriere și, în fine, 50.000 lei primiți după actul de dotă, sau în total lei 1.001.150, sumă care fiind superioară rezervei ei de 959.235 lei, Tribunalul respinge, pentru acest motiv, acțiunea. Reclamanta făcând apel, Curtea din București Secția IV-a, prin deciziunea atacată cu recurs, a admis apelul în parte și reformând sentința Tribunalului, a admis în parte acțiunea și a obligat pe Petre Iliescu să plătească reclamantei pentru complectarea rezervei sale, suma de 1.515.573 lei, rentă de expropriere. Pentru a ajunge la această soluțiune, Curtea de fond stabilește ca un punct necontestat de părți, că valoarea brută a moșiei successorale este de 60.202.000 lei fixată prin expertiză, iar valoarea netă după scăderea sarcinilor socotite la 23.713.645 lei este de 36.488.355 lei, ceea ce face ca cotitatea disponibilă să fie de 9.122.088 lei, iar rezerva fiecăruia din cei 5 copii de 5.475.253 lei. Această operațiune Curtea de Apel o face trecând la calculare

donațiunile în integralitatea lor, după valoarea din 1919, iar nu numai în măsura în care depășește sarcinile. După ce stabilește astfel rezerva reclamantei la suma de 5.475.253 lei, Curtea de Apel trece la stabilirea bunurilor primite de Florica Capră, pentru a vedea dacă a dobândit întreaga rezervă. În acest scop, Curtea de Apel trece moșia Zimnicea donată ei cu suma de lei 3.241.000, rezultată după ce a scăzut sarcinile de 2.277.000 lei din suma de 5.518.000 lei, valoarea pe care o avea moșia în 1919 la deschiderea succesiunii defunctului N. Capră. La această sumă de 3.241.000 lei, mai adaugă 184.000 lei valoarea liberă de sarcini a porțiunii primită din moșia Adămești, lei 481.900 renta de expropriere primită la partaj și dota sa de 50.000 lei, ceea ce face un total primit de reclamantă inferior rezervei sale, cu suma de lei 1.515.573, așa că este locul ca ea să fie complinită, complinire care, pentru considerațiuni ce nu interesează în examinarea motivului IV de casare, Curtea de fond decide că nu se poate face în speță, în natură, ci prin obligarea lui P. Iliescu de a plăti reclamantei diferența de 1.515.573 lei în rentă de expropriere.

Având în vedere că în contra acestei deciziuni a Curții de Apel, Petre Iliescu a făcut recurs sprijinit pe patru motive de casare, din cari primele trei au fost respinse de Secția I-a a Inaltei Curți, prin deciziunea No. 1462/933, iar cu privire la cel de al IV-a motiv de casare, neîntrunindu-se numărul legal de glasuri, nici în complectul ordinar, nici în cel de divergență, a fost trimis spre judecare Secțiunilor Unite, conform art. 15 al. 2 din legea organică a Curții de Casație.

Văzând motivul IV de casare astfel formulat:

„Lipsă de bază legală prin considerente contradictorii, denaturarea actului de donație și a elementelor calculului masei successorale (violarea art. 849, 945, 828, 1294 și urm. c. civ. 53 al. c. legea timbrului, denaturarea concluziilor, exces, omisiune”.

„Am susținut că donațiunea făcută lui P. Iliescu este o donație cu sarcini, deci are caracter oneros de vânzare; în limita sarcinei, fiind liberalitate numai pentru diferență și anume pentru suma de 123.000 lei numerar. Tribunalul admite părerea că în speță donația e cu sarcini, deci oneroasă, dar socotește diferența ca donație în natură și raportând valoarea la întinderea moșiei, găsește că donația ar fi 163 ha. teren și face calculul masei successorale potrivit art. 849 pe aceste baze, ajungând la concluzia că nu este atinsă rezerva.

a) Curtea, prin jurnalul No. 8017 din 19 Decembrie 1932 adoptă în totul motivele Tribunalului în ceea ce privește obiecțiunile de inadmisibilitatea acțiunii și în ce privește caracterul oneros al actelor în limita sarcinilor, dar pe baza modului de calcul al rezervei, face divergență în aplicarea art. 849 și anume: majoritatea Curții calculează valoarea integrală a donațiunilor din care scade sarcina, iar minoritatea găsește că nu e locul a scade sarcina din aceeași valoare. Complectul de divergență calculează donația pri-

„mită de soții Iliescu la 3.241.000 lei, adică la diferența dintre valoarea integrală a moșiilor din momentul morții lui Capră 1919 și valoarea sarcinilor donațiilor în momentul facerii lor la 1914.

„Acest mod de calcul contrazice în primul rând hotărârea Curții de Apel și a Tribunalului că actul din 1914 făcut soților Iliescu este o donație cu sarcini care nu este liberalitate decât cu deducția sarcinei.

„Intr'adevăr, dacă liberalitățile nu sunt decât diferențele dintre valori, ele trebuiesc calculate la data donației, astfel că diferența nu este decât valoarea de lei 123.000, iar nu cum face Curtea socotind valoarea integrală a moșiilor în 1919.

„In al doilea rând, Tribunalul deduce sarcina din valoarea integrală a moșiilor, ca și când datorile din 1914, dela data donațiilor ar fi datorii succesoriale ale defunctului Capră, deși în urma donațiilor ele constituiesc chiar sarcinile, cari dau caracterul oneros actului, întrucât sarcinile reprezentau 19/20 din valoarea actului. Așa dar, Curtea făcând astfel calculul, ajunge la concluzia deosebită decât aceea la care ajunge Tribunalul, care socotește donația numai diferența între valoarea actului și între aceea a sarcinei și violează astfel textele enunțate cu privire la actele oneroase.

„b) Pe lângă aceasta, Curtea, pentru a stabili rezerva, afirmă că am fost de acord în concluziunile noastre asupra cifrelor componente ale calculului și se referă la concluziile depuse de P. Iliescu, la Tribunal și la Curtea de Apel și anume că valoarea masei succesoriale ar fi de 60.202.000 lei, din care se scad sarcinile de lei 23.713.640 că ar rămâne 36.488.355 lei masa succesorală neto, care se împarte la cinci copii, iar disponibilul este de lei 9.122.088 și rezerva de 5.473.253 lei.

„In consecință, Curtea face calculul pentru a verifica dacă rezerva este atinsă și ajunge la rezultatul că rezerva ar fi atinsă în parte, obligându-mă ca să-i-o complinesc prin plata sumei de 1.515.573 lei în rentă de expropriere valoare nominală.

„Ori, Curtea comite, pentru a ajunge la acest rezultat, o denaturare și un exces când ne atribuie nouă că am fi convenit că rezerva ar fi de 5.473.253 lei.

„Intr'adevăr, în concluziile lui P. Iliescu se constată că la Tribunal am susținut că actele nu sunt donații decât prin deducerea sarcinilor și deci donația lui P. Iliescu este de 123.000 lei. In subsidiar, dacă s'ar socoti donație toată moșia, fără deducția sarcinilor, am arătat care ar fi calculul. La Curte ne-am referit la aceleași concluzii și am arătat că nu achiesăm la actul de expertiză care socotește donația valoarea integrală, fără deducția sarcinilor.

„Curtea, deci, prin denaturarea concluziilor în drept stabilește elemente de calcul contestate în realitate.

c) „In sfârșit, am arătat că obiectul donației este suma de 123.000 lei, în Dumerar, căci donația este o dispensă de plata acestei diferențe și Curtea nici nu se pronunță asupra acestei susțineri, comițând astfel și o omisiune esențială, căci dacă s'ar fi luat

„în considerare acest mijloc, s'ar fi schimbat soluția pricinii, ceea ce ar fi avut ca rezultat că nu s'ar fi luat în considerare decât această valoare”.

Având în vedere că prin motivul IV de casare se impută Curții de Apel: lipsă de bază legală prin considerente contradictorii, denaturarea actului de donație și a elementelor calculului masei succesoriale, violarea art. 849, 945, 828, 1294 și urm. c. civ. 58 alin. c. din legea timbrului, denaturarea concluziunilor, exces și omisiune. In dezvoltarea acestor motive în prima lor parte, după ce se arată cum a procedat Curtea de Apel pentru a determina cotitatea disponibilă a averii defunctului Capră și rezerva intimă Florica Capră, se susține că stabilindu-se donația primită de soții Iliescu la lei 3.241.000, adică la diferența dintre valoarea integrală a moșiilor din momentul morții lui Capră 1919 și valoarea sarcinilor donațiilor în momentul facerii lor la 1914, prin aceasta s'a contrazis constatarea pe care o făcuse atât Tribunalul, cât și însăși Curtea de Apel, în sensul că actul din 1914 făcut soților Iliescu este o donație cu sarcini, care nu este liberalitate decât cu deducția sarcinei; că pretinde recurentul dacă liberalitățile nu sunt decât diferențele dintre valori, ele trebuiesc calculate la data donației, astfel că diferența nu este decât valoarea de lei 123.000, iar nu cum face Curtea de Apel, socotind valoarea integrală a moșiilor în 1919; că, pe de altă parte, mai susține recurentul, rău Curtea de Apel deduce sarcina din valoarea integrală a moșiilor, ca și când datorile din 1914 ar fi datorii succesoriale ale defunctului Capră, deși în urma donațiilor ele au devenit datorii personale ale soților Iliescu.

Având în vedere că art. 849 c. civ. prevede: partea disponibilă se calculează cu chipul următor: pe lângă bunurile ce a lăsat donatoarele, sau testatoarele în momentul morții sale, se adaugă prin calcul și bunurile de cari a dispus prin donațiune între vii, după starea lor din momentul donațiunii și după valoarea ce au avut în momentul morții donatorului. Din această masă de bunuri, scăzându-se datorile, pe ceea ce va rămâne se calculează partea disponibilă, după numărul și calitatea eredităților.

Având în vedere că prin art. 849 c. civ. s'a prevăzut modul în care are a se calcula cotitatea disponibilă și deci și rezerva legală a moștenitorilor.

Că, potrivit acestui text de lege, se vor reuni în aceeași masă fictivă, bunurile cari există efectiv în patrimoniul defunctului la data morții lui, cu acelea cari au eșit prin donațiunile făcute în timpul vieții, considerate după starea lor din momentul facerii donațiunii și după valoarea din momentul decesului donatorului.

Considerând că, prin această operație, care consistă în reconstituirea fictivă a patrimoniului defunctului, în cuprinsul pe care l-ar fi avut, dacă nu aveau loc transmisiunile de bunuri făcute de el prin actele de donațiune, legiuitorul a crezut că va putea, numai în acest mod, să asigure moștenitorilor rezervatori intangibilitatea rezervei lor față de defunct, dispunând ca

ea să se calculeze în raport cu patrimoniul defunctului, astfel reconstituit, după ce se vor scădea datoriile.

Considerând, însă, că atunci când defunctul a făcut donațiuni cu sarcini, legiuitorul nu a prevăzut prin art. 849 c. civ. și nici prin alt text, dacă bunul transmis prin actul de donație trebuie adus la calcularea fictivă sus arătată în totalitatea lui brută, sau dacă trebuie în prealabil dedusă sarcina și să se supună apoi calculării prescrisă de art. 849 numai ceace ar constitui donațiunea pură, efectivă, rămasă în urma acestei deducțiuni ;

Având în vedere că în speță există tocmai această ipoteză, iar toate criticile aduse Curții de Apel în prima parte a motivului IV de casare cu privire la felul cum a stabilit valoarea donațiunii primită de soții Iliescu, au ca temei premisa că la calcularea prevăzută de art. 849 c. civ. donațiunile cu sarcini nu pot fi aduse decât cu partea din valoarea bunului donat, care excede valoarea sarcinei, socotite ambele valori în momentul donațiunei.

Având în vedere că art. 849 c. civ. nu prevede că reconstituirea fictivă a patrimoniului defunctului trebuie să fie precedată de operația prealabilă a deducțiunei sarcinilor și a disocierei donațiunilor cu sarcini în două acte juridice distincte, unul cu titlu oneros și altul cu titlu gratuit.

Că, oșebit de aceasta, atare operație prealabilă este contrară scopului urmărit de legiuitor, care pentru ca să asigure în contra donatorului intangibilitatea rezervei moștenitorilor, a voit, fără restricție, să se facă o complectă abstracție de transmisiunile de bunuri consimțite de defunct prin actele de donațiune, așa că bunurile ce au format obiectul acestor acte trebuiesc integrate patrimoniului succesoral fictiv, în totalitatea lor, cu starea din momentul donațiunii și cu valoarea din acela al morții donatorului trecându-se sarcinile existente la data donațiunei în tre datoriile succesiunei :

Având în vedere că odată stabilit în drept că aceasta este interpretarea și aplicațiunea ce trebuie dată art. 849 cod. civil și întrucât Curtea de Apel, spre deosebire de prima instanță, s'a conformat acestu mod de aplicare a textului de lege în discuțiune, — urmează că criticile aduse în prima parte a motivulu IV de casare sunt neîntemeiate, pentru că fixarea valorii donațiunilor făcute de defunctul N. Capră și trecerea sarcinilor ce grevau donațiunile la pasivul succesiunei defunctului, — toate aceste operațiuni, pe cari le-a făcut în speță Curtea de Apel, pentru a stabili contitatea disponibilă și rezerva legală și pe cari recurentul le critică azi, nu sunt decât consecințele modului sus arătat în care trebuie să se interpreteze și să se aplice art. 849 c. civ., cum și ale împrejurării că din cauza deprecierei monedei, valoarea exprimată în moneda legală a bunurilor transmise prin actele de donațiune, nu mai era la data morții donatorului, aceeași care fusese în momentul facerii donațiunei ; pe când expresiunea în moneda legală a valorii sarcinilor, rămăsese aceeași ;

Având în vedere că, prin a doua parte a motivulu IV de casare se susține : că instanța de apel a săvârșit o denaturare și un exces de putere când atribue recurentului că ar fi recunoscut rezerva iatimatei ca fiind de 5.473.253 lei și când se sprijină pe elemente de calcul despre cari arată că nu au fost contestate de către recurent.

Având în vedere că instanța de apel nu primește ca punct necontestat de recurent, decât numai determinarea făcută prin expertiză a valorii pe care o avea la moartea defunctului N. Capră massa succesorală brută, valoarea fixată la suma de 60.202.000 lei ; că, toate celelalte elemente de calcul — cum este și acela al quantumului rezervei intimatei — instanța de apel nu le primește ca puncte necontestate de către recurent —, cum greșit se susține prin recurs —, ci le stabilește ea prin aplicarea în cauză a dispozițiunilor art. 849 c. civ. în modul mai sus arătat ;

Considerând că înaintea instanțelor de fond, recurentul susținuse că în calculul prevăzut de art. 849 cod. civil, nu trebuiesc aduse bunurile eșite prin actele de donațiune cu valoarea lor integrală ; că, față de acest punct de vedere susținut de recurent, era fără interes în cauză determinarea pe care o făcuse expertul a valorii integrale a moșiilor transmise de def. N. Capră prin actele de donațiune, așa că pentru acest cuvânt, dacă recurentul nu a recunoscut în mod formal acea evaluare, în orice caz nici nu a contestat-o înaintea Curții de Apel ; că, dimpotrivă, prin întâmpinarea ce a depus la acea instanță, deși arată că își rezervă dreptul să ceară o contra expertiză pentru evaluarea masei succesorale, totuși în cursul instanței nu a uzat de acest drept nemai cerând efectuarea contra expertizei ;

Că, în această situație, dacă instanța de apel a primit evaluarea făcută prin expertiza în discuțiune, ca un punct necontestat, nu a comis o denaturare, cum greșit se pretinde în partea doua a motivulu de casare ;

Având în vedere că prin ultima parte a motivulu IV de casare se pretinde : că instanța de apel a săvârșit o omisiune esențială, pentru că nu s'a pronunțat asupra mijlocului de apărare invocat de recurent, prin care susținuse că obiectul donațiunei care trebuia luat în seamă în speță este numai suma de 123 000 lei, în numerar, reprezentând valoarea din 1914 a moșiei donate după scăderea sarcinilor.

Având în vedere că instanța de apel constată prin decizia sa că recurentul a invocat acest mijloc de apărare ; că însă, toată motivarea soluțiunei pe care o dă Curtea de Apel, nu constituie altceva decât o combatere a acelei susțineri a recurentului și o înlăturare implicită a ei, așa că nu se poate pretinde că a comis în această privință o omisiune esențială.

Că, în consecință, motivul IV de casare este neîntemeiat și, întrucât toate celelalte motive de casare au fost respinse de către secția I-a, prin decizia No. 1462/933, urmează a se respinge recursul, fixându-se cheltueli de judecată prin apreciere, la suma de 5000 lei.

Pentru aceste motive respinge.

INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE S. III-a

Audiența dela 26 Iunie 1934

Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte

C. Ionescu cu Ana Paviliu

ACȚIUNE CAMBIALĂ. — PĂRĂT CHEMAT ÎN CALITATE DE GIRANT.—RESPINGERE.—DACĂ POATE FI DIN NOU ACȚIONAT ÎN CALITATE DE AVALIST.

Din moment ce printr'o sentință rămasă definitivă s'a respins acțiunea cambială intentată în contra unui pârât în calitate de girant pe baza nulității protestului, o nouă acțiune în baza aceleiași cambii prin care să fie chemat de astă dată ca avalist nu este posibilă, de oarece prin sentința rămasă definitivă situația juridică a pârâtului în raportul comercial fiind stabilită că este cea de girant nu se mai poate statua printr'o nouă sentință că semnătura pârâtului este pusă în calitate de avalist, fără ca prin aceasta să se violeze autoritatea lucrului judecat dedus din prima sentință rămasă definitivă.

No. 1287.—Admis recursul introdus de către C. Ionescu în contra sentinței cu No. 3401/933 a Trib. Ilfov S. II în proces cu Ana Paviliu.

Curtea Deliberând,

Asupra recursului de față ;

Având în vedere sentința tribunalului Ilfov Secția II comercială cu Nr. 3401 din 21 Noembrie 1933, atacată prin prezentul recurs ; Că din menționata sentință rezultă că Tribunalul a admis apelul introdus de Ana Paviliu în contra cărți de judecată cu No. 1463 bis /933 a judecătoriei Ocolului VII Urban București pe care a reformat-o, admitând acțiunea cambială intentată de Ana Paviliu contra lui C. Ionescu, pe care l'a obligat la plata sumei de lei 14.000, în calitate de avalist în baza unei cambii scăzute, plus procente și cheltueli de judecată.

Că, pentru a da asemenea soluțiune, Tribunalul a îndepărtat excepțiunea dedusă de intimat și admisă de judecătorie, că pentru aceiași cambie mai fusese acționat în calitate de girant, în care situațiune acțiunea fusese respinsă față de dânsul datorită nulității protestului, întrucât Tribunalul constată în fapt că C. Ionescu a semnat cambia ca avalist ;

Că aceasta fiind o altă calitate, argumentează Tribunalul, nu se poate invoca autoritatea lucrului judecat dedusă din sentința anterioară, rămasă definitivă, și în care recurentul fusese exonerat de plata cambiei în situațiune de girant.

În contra acestei sentințe C. Ionescu a făcut prezentul recurs ;

Văzând motivele I și II de casare în cuprinderea următoare :

„Violarea și greșita interpretare a art. 1201 c. c. și 969 c. c.

„Am acționat în judecată în calitate de girant pe D-na Paviliu și prin cartea de judecată a Ocolului

„IV Nr. 2048/932, mi s'a stabilit calitatea de girant, întrucât am recunoscut în instanță că sunt girantul poliției a cărei beneficiară este D-na Paviliu.

Fixându-se judecătorește calitatea mea de girant în această poliță judecătoria constată că actul de protest astfel cum s'a făcut era nul și în consecință respinge acțiunea cambială în contra mea în calitate de girant.

„Această carte de judecată este apelată de D-na Paviliu, iar Tribunalul Ilfov Secția II-a prin sentința No. 5190/932 constată din nou calitatea mea de girant și respinge apelul D-nei Paviliu.

„În consecință s'a fixat judecătorește calitatea în care am pus semnătura pe cambia D-nei Paviliu și anume s'a stabilit după însăși arătările din acțiune și din apel, că subsemnatul C. Ionescu am înțeles să mă oblig cambialmente în calitate de girant.

„Întradevăr, în momentul când contractez o obligațiune contractez într'o anumită calitate, de comun acord cu beneficiarul ; este deci un acord de voință aturci când am semnat o cambie în calitate de girant, această calitate însă isvorâtă din acordul nostru de voință, aduce ca o consecință legală obligațiunea de girant ;

„Instanțele judecătorești au fixat și ele în mod definitiv că prin raportul cambial între D-na Paviliu și subsemnatul, am calitatea de girant, astfel că este lucrul judecat în mod definitiv chestiunea calității pe care o am în raportul cambial cu D-na Paviliu.

„După ce a rămas definitivă hotărârea Tribunalului, D-na Paviliu mă acționează din nou în judecată, însă de data aceasta ca avalist. Am ridicat înaintea judecătoriei Ocolului VII excepțiunea lucrului judecat bazat pe hotărârea Tribunalului No. 5196/932 arătând că există lucru judecat asupra calității mele și că s'a fixat judecătorește calitatea mea de girant pe poliță.

„Judecătoria de Ocol primește excepțiunea ridicată de mine și respinge a doua chemare în judecată, motivând că chestiunea calității de girant formează lucru judecat în baza hotărârei menționate mai sus și că nu pot fi girant și avalist întrucât chestiunea calității mele a format obiectul unui proces judecat și pe aceste considerente, respinge acțiunea II-a a D-nei Paviliu. D-na Paviliu face apel arătând că de data aceasta mă cheamă în judecată în altă calitate și anume : în prima acțiune am fost chemat în judecată ca girant iar în a doua acțiune ca avalist ;

„Cu toată opunerea mea Tribunalul Secția II-a prin sentința din 21 Noembrie 1933, admite apelul D-nei Paviliu și respinge excepțiunea de lucru judecat motivând că în conformitate cu art. 1201 ar fi lucru judecat dacă a-și fi fost acționat tot ca girant, însă întrucât sunt acționat în altă calitate, urmează să achit polița ca avalist ;

„Prin această hotărâre Tribunalul violează și interpretează în mod greșit art. 1201 c. c.

„Am arătat că calitatea în care am semnat polița

„a fost definitiv fixată de către Tribunal prin hotărârea No. 5190/933. Tribunalul prin această hotărâre nu respinge acțiunea contra mea pe motivul că nu a-și fi girat ci tocmai în fixarea calității de girant aplică dispozițiunile codului comercial în ce privește forma protestului față de un girant și anulează protestul ca ne fiind opozabil față de mine girant și în consecință, respinge acțiunea pe motivul că eu fiind girant, actul de protest e nul, astfel că a rămas lucru judecat că am calitate de girant; asupra acestei calități nu mai poate fi discuție.

„Dacă în mod judecătoresc s'a fixat că semnătura pusă pe cambie este a unui girant după ce s'a examinat polița prezentată de instanță, se mai poate susține printr'o altă acțiune că nu sunt girant ci sunt avalist? Desigur că nu. Această ipoteză s'ar fi putut susține în cazul în care prima hotărâre definitivă ar fi respins acțiunea pe motivul că nu am calitate de girant și numai în acel caz mă puteau acționa în altă calitate!

„Tribunalul înlăturând principiile de drept violând art. 1201 c. c. găsește totuși că deși calitatea mea de girant a fost fixată judecătorește, totuși pot fi acționat a doua oară în calitate de avalist deși există lucru judecat în ce privește calitatea în care am semnat polița;

„În momentul când puneam semnătura pe cambii am înțeles să semnez ca girant; această calitate de girant a fost de comun acord cu beneficiara D-na Paviliu, căci în prima acțiune și în primul apel sunt indicat ca girant a numitei polițe.

„În conformitate cu art. 969 c. c. această convențiune și obligație de a plăti cambia ca girant formează legea dintre noi;

„După ce s'a stabilit judecătorește că aceasta este calitatea mea, poate D-na Paviliu să-mi schimbe calitatea de girant în avalist? De sigur că nu, căci convenția noastră era că eu am calitatea de girant calitate stabilită cu putere de lucru judecat și schimbarea calității mele nu se putea face cu voința unilaterală de cât violându-se art. 969 c. c.

„În consecință, prin modul de a vedea, Tribunalul a violat art. 1201 și 969 c. c.

„Omisiune esențială și nemotivare.

„Am arătat înaintea tribunalului că nu pot avea în acelaș timp și calitatea de girant, calitate stabilită judecătorește, și calitatea de avalist și că astlel înseamnă să fiu judecat și ca avalist, ce ia ce nu este admisibil din punct de vedere legal;

„Tribunalul, fără a se pronunța asupra acestui mod de apărare se mulțumește a enunța că în conformitate cu art. 1201 pot fi chemat în altă calitate.

„Tribunalul dacă ar fi examinat conflictul de calități dintre girant și avalist și ar fi pus în discuție imposibilitatea de a figura într'o hotărâre definitivă ca girant și în altă hotărâre ca avalist; dacă ar fi soluționat chestiunea că, examinarea cambiei a fost făcută cu puterea de lucru judecat de către primul Tribunal, care mi-a stabilit calitatea de girant și

„că asupra acestei chestiuni nu se mai poate reveni, desigur că soluțiunea procesului ar fi fost alta;

„Tribunalul omite a se pronunța asupra acestei chestiuni și nu motivează pentru ce nu se pronunță asupra excepțiunii ridicată de mine.

„Prin aceasta a comis o omisiune esențială și o nemotivare“.

Având în vedere că prin aceste motive recurentul se plânge de violarea și greșita interpretare a art. 1201 cod civil și 969 cod civil, omisiune esențială și nemotivare;

Recurentul susține că a arătat Tribunalului că pentru aceeași cambie a mai fost acționat în judecată în calitate de girant și atât judecătoria cât și tribunalul au respins acțiunea pe baza nulității protestului;

Că Tribunalul stabilind în considerentele sentinței sale rămase definitive, că numitul are calitatea de girant, o nouă acțiune în baza aceleiași cambii care să-l cheme de astă dată ca avalist, nu este posibilă fără violarea autorității lucrului judecat;

Că Tribunalul a stabilit însă că semnătura numitului C. Ionescu a fost dată ca avalist, fără a mai examina obiecțiunile opuse de dânsul;

Având în vedere că rezultă din sentința recurată că reclamanta A. Paviliu a chemat în judecată pe recurentul de astăzi C. Ionescu, în baza unei cambii în calitate de avalist.

Că pentru aceeași cambie și aceeași semnătură reclamanta acționase pe intimat în calitate de girant, acțiune respinsă atât la judecătoria cât și de tribunal pe baza nulității protestului;

Că în sentința Tribunalului rămasă definitivă situația juridică a intimatului C. Ionescu în raportul cambial dintre dânsul, emitent și beneficiară, fusese stabilită ca fiind cea de girant;

Că acțiunea cambială de față, fiind bazată pe aceeași cambie, Tribunalul nu mai putea, fără să violeze autoritatea lucrului judecat, dedusă din prima sentință rămasă definitivă, să statueze, în contradicție cu acea sentință, că semnătura lui C. Ionescu a fost pusă pe cambie în calitate de avalist;

Că deci recursul de față este fondat și urmează a fi admis și sentința Tribunalului a fi casată;

Că în fond faptele fiind constante acțiunea cambială introdusă de Ana Paviliu în contra lui C. Ionescu chemat în judecată ca avalist, urmează a fi respinsă pe aceleași considerente ce au dus la admiterea recursului;

Pentru aceste motive casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența dela 9 Iulie 1954

Președinția d lui P. Teodorescu, consilier.

Societatea Româno-Americană cu Statul Român
MINE. — INSTALARE DE SONDE. — DISTANȚA FAȚA DE HOTĂRUL CEL MAI APROPIAT. — NERESPECTAREA EI. — ACȚIUNE ÎN DAUNE. — ART. 194 LEGEA MINELOR.

Dacă în ipoteza art. 194 al. ultim din legea minelor, prin instalarea unei sonde în

prea marea apropiere a hotarului invecinat, concesionarul poate produce daune concedentului vecin, privindu-l de redevența ce i se cuvine la cantitatea de țiței extrasă din subsolul terenului său, acest concedent nu poate avea pentru protecțiunea dreptului său de cât o acțiune în daune, potrivit dreptului comun și în nici un caz, pentru apărarea dreptului său individual, nu va putea împiedica aplicarea unei dispoziții categorice a legii dictată într'un interes general.

No. 216. — Admisă acțiunea în contencios administrativ intentată de către Soc. „Româno-Americană” în contra Statului Român reprezentat prin Ministerul de Industrie și Comerț.

Curtea,

Având în vedere acțiunea introdusă de către Soc. anonimă pentru industria petrolului „Româno-Americană”, prin petiția foreg, la No. 5200 din 1934, prin care cere ca, în contradictoriu cu Statul Român, reprezentat prin Ministerul de Industrie și Comerț, să se anuleze ca nelegale ordinul aceluși Minister No. 202169 din 31 Martie 1934 și adresa de comunicare a aceluși ordin No. 111 din 11 Aprilie a aceluiași an, și prin consecință să fie obligat Statul Român a le desființa și a autoriza instalarea sondei ce a fost interzisă prin sus zisele acte.

Având în vedere că din actele dosarului și susținerile părților se constată, în fapt, că Soc. „Româno-Americană” deține spre exploatare în comuna Aricești, dela moștenitorii Pătrașcu, o parcelă de suprafață de 16 ha., cuprinsă între două parcele cedate aceleiași societăți, în întindere totală de aproximativ 226 ha., acestea din urmă aparținând moștenitorilor dr. Toma Ionescu și Tache Ionescu, lui Gh. C. Ioan, Eufrosina Gh. Ioan și Margaretei N. Râmnicănuș;

Că soc. „Româno-Americană” vrea să instaleze pe parcela moștenitorilor Pătrașcu o sondă la distanță de 23 m. dela limitele parcelelor vecine mai sus arătate, i s'a refuzat autorizația de către Ministerul industriei și Comerțului prin ordinul No. 202169 din 1934 comunicat Societății reclamante cu adresa No. 111/934 motivat de considerațiunea că sonda ce se proiectează nu respectă distanța de 30 m. dela hotarele proprietarilor vecini, cerut de art. 194 legea minei și că, în această situație fiind, Societatea nu a obținut încuviințarea acelor proprietari.

Având în vedere că reclamanta își sprijină acțiunea sa pe dispozițiunea finală a art. 194 din legea minei, după care distanța de 30 m. dela hotarele vecine nu se aplică față de hotarul comun între două perimetre ale aceleiași întreprinderi.

Considerând că prin art. 194 din legea minei se dispune în primul rând că sondele ce se vor instala în cuprinsul unui perimetru trebuie să păstreze o distanță de 30 m. la hotarul cel mai apropiat, distanță ce se va măsura pe perpendiculara dusă din punctul de deschidere al sondei pe hectar.

Că dela această dispoziție, luată atât în interesul protecțiunii zăcămintelor petrolifere cât și a drepturilor concesionarilor la hotarele perimetrelor adiacente, după cum însăși textul art. 194 o arată, se face însă o derogare prin aliniatul final al aceluiași articol, prin care se dispune că „distanța de hotar, nu se aplică față de hotarul comun între două perimetre ale aceleiași întreprinderi”;

Că prin această din urmă dispoziție este evident că nu s'a urmărit protecțiunea zăcămintelor petrolifere căci prin ea se revine asupra măsurii de protecțiune luată pentru acel zăcămint prin aliniatul prim al art. 194 și nici protecțiunea drepturilor concesionarilor vecini;

Că scopul acestei măsuri astfel cum îl indică consecințele sale nu a putut fi decât acela de a facilita exploatarea bogăției miniere a țării dând posibilitatea concesionarului a două parcele învecinate de a instala sonde pe terenurile sale ori unde va crede mai util în interesul exploatarei,

Considerând că dacă în ipoteza art. 194 al. ultim. prin instalarea unei sonde în prea mare apropiere a hotarului invecinat, concesionarul poate produce daune concedentului vecin, privându-l de redevența ce i se cuvine la cantitatea de țiței extrasă din subsolul terenului său, acest concedent nu poate avea pentru protecțiunea dreptului său decât o acțiune în daune, potrivit dreptului comun; că însă pentru apărarea dreptului său individual nu va putea împiedica aplicarea unei dispozițiuni categorice a legii dictată într'un interes general precum este aceea a art. 194 al. ultim.

Că neaplicarea acestei din urmă dispozițiuni ar duce, în speță, la consecința obștește dăunătoare că parcela moștenitorilor Pătrașcu deși în întindere de 16 h. și deși situată într'o bună regiune petroliferă, să nu poată fi exploatată fiindcă lățimea ei nu permite instalarea unei sonde care să aibă distanța de 30 m. față de fiecare din parcelele învecinate ale moștenitorilor Dr. Toma Ionescu, Tache Ionescu și ceilalți;

Că o comasare după cum propune Ministerul Industriei pentru a se remedia această situațiune, nu este posibilă între parcela Pătrașcu și parcelele moștenitorilor dr. Toma Ionescu și ceilalți de oarece comasarea, reglementată de art. 107 legea minei în scopul de a face exploatabile proprietățile de mică întindere, nu poate depăși potrivit art. 107 al. V și 192 al. II, suprafața de 50 h. pe când, în speță, suprafața acestor 3 parcele, ce se indică de Minister spre comasare, însumează peste 200 hectare.

Că așa dar Soc. „Româno-Americană” fiind concesionara atât a parcelei moștenitorilor Pătrașcu cât și a acelor a moștenitorilor dr. Toma Ionescu și alții poate instala sonde ori unde, pe aceste parcele, fără a ține seamă de distanța de 30 metri dela hotarele dintre ele.

Că Ministerul Industriei, cerându-i a respecta la hotarele acestor parcele vecine distanța prevăzută de art. 194 al. I legea minei a nesocotit disp. al. III ale art. 194 și deci a luat o măsură anulabilă.

Că așa fiind, acțiunea societății „Româno-Americană” este fondată și urmează a fi admisă.

Apreciind asupra cheltuielilor de judecată cerute de reclamantă le fixează la suma de lei una mie.

Pentru aceste motive redactate de d. consilier M. Possa, admite.

Semnați: *Pandele Teodorescu, C. Cătuneanu, Mircea Possa.*

TRIBUNALUL CERNAUȚI S. II-a

Audiența de la 2 Martie 1934

Președinția D-lui Anton Iliese, președinte

BUCOVINA.— CONFLICT INTERPROVINCIAL.— STATUT PERSONAL SEPARAȚIE DE PAT ȘI MASĂ. CĂSĂTORIE DIN VECHIUL REGAT INADMISIBILITATEA CEREREI DE SEPARARE.

Cererea de separare de pat și masă a soților originari din Vechiul Regat, domiciliați în Bucovina, este inadmisibilă, deoarece statutul lor personal care îi urmărește pretutindeni, nu prevede instituțiunea separării.

No. 48. — Respinsă acțiunea intentată de soția reclamantului în contra soțului său pentru separațiune de pat și de masă.

Tribunalul (în majoritate)

Asupra incidentului ridicat de părți;

Având în vedere lucrările dosarului și susținerile ambelor părți. Având în vedere că prin acțiunea de față reclamanta S. B. din Cernăuți, chiamă în judecată pe soțul ei C. B. din Cernăuți, pentru separațiunea de pat și masă, invocând ca motiv grave maltratarea din partea pârâtului.

Având în vedere că din însăși cererea reclamantei rezultă că soții în proces s'au căsătorit în vechiul Regat și că ultimul lor domiciliu a fost în Cernăuți, fapte necontestate de pârît.

Considerând, că incidentul inadmisibilității acțiunii se întemeiază pe faptul că legea locului de origină a soților, cod civil român, spre deosebire de legea locală, codul civil Buc., nu cunoaște instituțiunea separațiunei de pat și masă și întrucât această instituțiune care modifică starea civilă a părților și deci aparține statutului lor personal nu li se poate aplica pentru același motiv că legea lor națională nu o cunoaște, acțiunea reclamantei fiind introdusă la această instanță numai din considerațiunea că ambii soți au avut ultimul lor domiciliu comun în Cernăuți.

Considerând că acest conflict de legi — legea sub imperiul căreia s'a încheiat căsătoria soților în proces — și cea a locului unde ei domiciliază — urmează a fi rezolvat prin analogie, potrivit normelor dreptului internațional privat, deoarece în România nu există un text special de lege care să reglementeze asemenea conflicte de legi interprovinciale, soluțiune admisă de aproape unanimitatea doctrinei și jurisprudenței.

Având în vedere că atât codul civil român, cât și codul civil austriac în vigoare încă în Bucovina, consacra, primul prin art. 2 iar al doilea prin § 4 așa numita teorie a statutelor, dispunând că „cetățenii sunt supuși acestei legi chiar pentru toate actele și afacerile întreprinse în afară de teritoriul (Statului) de aplicare întrucât restrâng capacitatea lor personală de a le contracta și întrucât zisele acte și afaceri au să mai producă efectele lor legale în aceste provincii” (§ 4 c. c. austr.);

Având în vedere că teoria statutelor este consacrată și în dreptul internațional privat prin „Convențiunea pentru a regula conflictele de legi și de jurisdicțiunii în materie de despărțenie și de separațiune de corp” încheiată la Haga în 1904, la care a aderat și România. În adevăr, după această convențiune separațiunea de pat și de masă ar fi admisibilă numai dacă ea este admisibilă atât după legea națională (a soților) cât și după legea locului în care se cere separațiunea (art. 1 al convențiunii citate mai sus).

Considerând că în speță conflictul de legi e interprovincial fiind vorba numai de două legi din pro-

vincii diferite supuse aceluiași suveranități, astfel că din acest punct de vedere ambele legi în conflict au caracterul de lege națională și totuși numai una din ele le poate fi aplicabilă.

Considerând că noțiunea de lege națională trebuie luată în sensul ca să cuprindă în sine tot ce este mai apropiat ca conținut și anume locul de origine, care rămâne ceva constant în viață și îl leagă pe individ de mediu, climă, moravuri, grad de civilizație, tradiție, care toate la un loc determină statutul personal al individului.

Având în vedere că și ideia de protecțiune a familiei impune ca normele cari au guvernat încheierea căsătoriei să guverneze și desfacerea ei, aceste norme constituind legea națională a familiei, ca fiind legea cea mai adecuată a asigura familiei stabilitatea cerută de studiul moravurilor naționalilor respectivi și de a o apăra în raport cu structura etnică și istorică a acestora (Hillard).

Considerând că în speță, dat fiind că origina soților precum și locul unde s'a încheiat căsătoria lor, este Vechiul Regat, legea națională și personală a lor, potrivit principiilor expuse mai sus, nu poate fi decât codul civil român, singurul care li se poate aplica atunci când este vorba de a se statua asupra tot ce aparține statutului lor personal, lege care îi urmărește pe indivizi în limitele acestui statut personal ori unde ei s'ar găsi.

Având în vedere că codul civil român nu cunoaște instituțiunea separațiunei de corp și masă, căsătoria dintre părți nu poate fi desfăcută și nici măcar reglementată de o asemenea instituțiune, numai pentru motivul că ea există în legea domiciliului lor, ea fiind supusă în totul normelor din codul civil sub imperiul căruia s'a încheiat și aceasta potrivit principiilor expuse mai sus.

Considerând că a admite în speță soluțiunea contrară și anume prin aplicarea legii domiciliului soților, a le admite separațiunea de corp și masă, ar însemna că pe lângă că s'ar desconsidera toate principiile stabilite de doctrină și consacrate de jurisprudență, cari au impus teoria statutelor, legiferată de altfel în mai toate țările, această soluțiune ar mai da loc la situațiuni cu totul inadmisibile și din punct de vedere al distribuirii justiției și anume li s'ar recunoaște soților de către judecătorii țării, ceace li s'ar refuza aceluiași soți de către judecătorii unui stat străin (Germania sau Italia), cari alături de România au aderat și ele la Convențiunea dela Haga amintită mai sus, soluțiune, care evident pe lângă că ar fi nejuridică, ar fi și profund dăunătoare intereselor superioare ale justiției noastre.

Considerând că în ce privește regula locus regit actum pe lângă că Inalta Curte de Casație a proclamat încă în 1869 facultativitatea aplicării acestei reguli în sistem român de drept internațional privat (Hillard, pag. 251), această regulă este chemată în dreptul modern a se aplica numai formei exterioare a actelor, astfel că ea nici nu-și poate avea aplicarea în speță și deci în nici un caz ea nu poate în virtutea ideii de supunere temporală legilor locale, conferi legii domiciliului puterea de a fi aplicată în această materie de statut personal.

Că așa fiind, incidentul inadmisibilității acțiunii de separațiune de pat și masă ridicat de pârît apare fondat și în consecință acțiunea urmează a fi respinsă ca atare.

Sentința civilă No. 48 a din 2 Martie 1934.

Președinția d-lui Anton Iliese, președinte; redactorul sentinței d. D. Galis, judecător.

Semnați: Anton Iliese, D. Galis.